

Да ли БиХ почиње да се распада не само по националној и ентитетско-кантоналној, него и по вјерској матрици? Многи домаћи и инострани аналитичари су рат у БиХ 92-95. одмах препознали као “грађански рат на национално-вјерској основи”. Неки други су пак сматрали да упркос симетрији вјере и нације код сва три овдашња конститутивна народа, религијски антагонизми, бар у почетку, нису могли имати већ политички значај због атеизма који је претходни режим подстицао безмало пола вијека. Хрвати су, истина, и прије рата махом били мање или више интензивни католици, али бројна српска партизанија и њихови потомци били су “расакрстили са црквом” или православље његовала у чисто традиционалном смислу, а муслимани - потоњи Бошњаци, важили су за најсекуларније муслимане у свијету. Но, не само грађански рат него и посткомунистичка транзиција учинили су своје, али не и једнако на све три стране.

Већ у својим ранијим текстовима Алија Изетбеговић се програмски залагао за “исламизацију Муслимана”, писао о томе како “нема трајније коегзистенције између муслимана и немуслимана”, инструкисао како “муслимани као мањи народ треба да се прилагођавају, а као већина да наметну исламску теократију”, правио поређења са Турском, која је “као исламска била империја, а као секуларна – осредња држава”. Уочи рата, као предсједник Предсједништва, иако уставно само први међу једнакима, он је без сагласности хришћанских колега отпутовао на самит Организације исламских земаља у Истамбул, а током рата је у Босну позвао и трајно настанио муџахедине, као браћу по вјери из цијелог свијета. Тај пројекат исламизације муслиманско/бошњачке, привремено релативне а перспективно апсолутне већине имао је недвосмислено за крајњу амбицију исламизацију читаве БиХ. Изетбеговић је тај пројекат црно на бијело изложио у “Исламској декларацији” и није га се никада и нигдје одрекао, чак ни онда када се по западним метрополама залагао за грађанску државу и представљао као предсједник свих Босанаца и Херцеговаца. А син Бакир је по преузимању функције у Предсједништву БиХ изјавио да бабину књигу држи на столу.

Алијин главни сарадник у несумњиво успјешном подухвату исламизације Бошњака и Босне већ током прве године рата постао је реису-ул-уллема Мустафа ефендија Церић. Имам загребачке џамије стигао је у Сарајево по вољи тада и по политичким и по вјерским питањима неприкосновеног Изетбеговића да замјени реиса Јакуба

Селимовског кога је Алија приватно описивао као “типичног представника нагодног и инертног муслиманског вјерског естаблишмента из комунистичког периода”. Проблем је заправо био у томе што је прагматични Селимовски био наклоњен Београдском споразуму. Македонац по оцу, Горанац по мајци, реис ефендија Јакуб је напосто сматрао да ће и у скраћеној Југославији главнина његових вјерника остати у једној држави. Као насљедник Селимовског, Церић се за Алијиног живота држао у сјени апсолутног и свјетовног и духовног лидера, али се по његовом одласку најприје наметнуо као неутрални арбитар у подјелама и сукобима у бошњачком политичком вођству, а потом и као милитантни свебошњачки политички лидер кога вјерска функција штити од било какве цивилне одговорности. Свашта се реис Мустафа напричао посљедњих година: од тога да је “Турска за Бошњаке матица”, преко тога да су “вехабије нека врста хипика”, до тога да је исламски терориста који је пуцао на амбасаду САД напосто “опсједнут шејтаном”. Најновији испад у овој серији представља фетва за Предсједника РС, а сличношћу са Хомеинијевом пријетњом Салману Руждију, сигурно ће изазвати додатно подозрење европске и либералне и хришћанске јавности према босанским муслиманима. Али, пошто је Церић, као амерички ђак (докторирао књижевност у САД) имун на Инцкова бонска овлаштења, реис демонстрира да све оно што Бакир, Златко, Суљо, Фахро, Харис и остали бошњачки политичари већ годинама не успијевају да издејствују против Додика у Њујорку, Вашингтону и Бриселу, може он сам у Техерану, Ријаду и Сани.

Његово захтјев амбасадама исламских земаља има и своју комичну димензију јер реис Додик не може да забрани приступ чак ни у своју сарајевску махалу, а камоли на простор од Марока до Индонезије. А Миле опет не крије да нерадо макар само службено одлази и у оближње муслиманско Сарајево, па је тешко повјеровати да тихо чезне да посјети, рецимо, Саудијску Арабију. Наравно, све то нипошто не значи да Предсједник РС мрзи муслимане или вријеђа ислам, како то без икаквог конретног повода тврди Церић. Уосталом, шта би се десило када би, рецимо, кардинал Пуљић и владика Николај заузврат упутили симетричан захтјев амабасадама хришћанских земаља у БиХ због тога што Церић прећуткује исламски тероризам у западној Европи и сјеверној Америци, те локалним католицима и православцима пријети белајем јер се опиру муслиманској домнацији? Уколико би и исламске и хришћанске амабасаде односно њихове земље реципрочно прихватиле тако бизарне захтјеве, Додик би и даље могао да изађе из БиХ на све четири стране свијета и да при томе, не нагази муслиманско тло, док Церић не би могао ни на једну чак ни авионом, а да при томе не зађе у ваздушни простор под контролом неке од хришћанских земаља. Наравно, то не значи да је Балкан насељен искључиво хришћанима, али јесте претежно, баш као и Босна. А у уводној преамбули прве верзије устава ЕУ постоји пасус који говори о хришћанским коријенима Европе, па се то ваљда односи и на све њене дијелове.

Читав проблем потиче заправо отуда што реис-ефендији Церићу ускоро истиче мандат врховног поглавара “беиха” и санџачких муслимана, а то значи, за непућене треба рећи,

да ће већ сутрадан по избору насљедника актуелни реису-ул-улема бити враћен у статус најобичнијег хоџе каквих диљем Босне има на хиљаде. Фрустриран предстојећом јавном маргинализацијом, амбициозни Церић нема шта није по кушавао. Од тога да се наметне као вјерски лидер свих европских муслимана, преко тога да постане свебошњачки политички лидер, до тога да на своје мјесто устоличи себи сличног само “млађег и луђег” новопазарског имама Зукорлића, који управо тражи столицу у УН. Пошто су му пропали сви планови да продужи свој јавни вијек, одлазећи Церић користи сваку прилику да својим истовјерницима и сународницима покаже како би једино на челу са њим, као својеврсним сунитским ајатолахом, Босна могла да постане држава искључиво по бошњачкој односно муслиманској мјери. А пошто се Додик већ седму годину испријечио пред таквим жељама и намјерама, логично је да се нашао на удару Церићеве фетве. Шлагворт реису дали су заправо бошњачки политичари својом немоћном стигматизацијом Предсједника РС у очима бошњачког народа. Уколико Церићу којим случајем успије да убиједи барем једну исламску земљу да Додика прогласи непожељним, нека се не чуде ако на слиједећим изборима у грађанском Сарајеву освану графити “Мустафу ефендију за ајатолаха!”. Биће то најкраћи пут да бошњачки кантони умјесто у Европској унији заврше у Свјетској исламској конференцији, све са Златком и СДП-ом.